

המפתח

לחיות באור הפרשה

עם תורה דעתיקה
סתימאה דעתיקה
לאתגליא לעתידי-לבא
י"ל בעז"ה ע"י "מכון אור האורות"
רבינו נחמן מברסלב זיע"א

האזנה

B48148@gmail.com

ל'לקוטי-מוהר"ן' על התורה ומועדיה

גליון 65

פרשת במדבר תש"כ

עם פרקי אבות - פרק ששי

פרשת במדבר

"וידבר ה' אל משה במדבר סיני" (במדבר א, א)

כל מי שאינו עושה עצמו כמדבר הפקר, אינו יכול לקנות את החכמה והתורה, לךך נאמר 'במדבר סיני' (במדבר-רבה א, ז)

א. ח"א יד, ה - "אין אדם זוכה לתורה, אלא על-ידי שפלות", כמו שאמרו חז"ל (על במדבר כא, יח): "וממדבר מתנה" [בערוכין' גד. אם משים אדם עצמו כ'מדבר' זה שהכל דשין בו, תלמודו מתקנים בידו. ואם לאו, אין תלמודו מתקנים בידו. - ובעדדים נה. פיון שעושה אדם את-עצמו כ'מדבר' שהוא מפקר לכל, תורה נתנה לו במתנה].

שישבר גאותו מארבע בחינות 'שפלות'. פי צריך האדם להקטין את עצמו לפני גדולים ממנו, ולפני בני-אדם בערבו, ולפני קטנים ממנו, ולפעמים שהוא בעצמו קטן שבקטנים, וצריך להקטין את עצמו בנגד מדרגת עצמו, וידמה בעיניו שהוא למטה מדרגתו, בבחינת (שמות טז, כט): "שבו איש תחתיו".

ב. ח"ב ה, בסוף - עקר כח הרפואה שיש בכל עשב ועשב, הוא על-פי הסדר שיש להזרעים לפי המקום ולפי הזמן. וסדר הזרעים הוא על-ידי אמונה, בבחינת (שבת לא): "אמונה זה סדר זרעים", שעל-ידי-זה יש להם כח לרפאות, ועל-ידי נפילת האמונה אין מועיל רפואות.

וזה פרוש (בבא-בבא ע"ד): "זמנא חדא הוה קאזלינו במדברא וכו'". היינו שספר: 'שפעם-אחד הלך במדבר, זה בחינת 'תקון האמונה', בבחינת (ירמיה ב, ה): "לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה". ארץ לא זרועה' זה בחינת 'פגם האמונה', שעל-ידי-זה נתקלקלו הזרעים, ו'לכתך אחרי במדבר' זה

בחינת 'תקון האמונה', שהאינו בו יתברך והלכנו אחריו במדבר, ותקנו בחינת 'ארץ לא זרועה', דהינו נפילת האמונה.

ג. ספר המדות, למוד מה - כשעושה אדם את-עצמו 'הפקר' ללמד תורתו לכל, התורה נתנה לו במתנה.

ד. ספורי מעשיות, מעשה א מאבדת בת-מלך - והיה הולך אנה ואנה זמן רב ובמדבריות ובשדות וביערים, והיה מבקשה זמן רב מאד. - והיה הולך 'במדבר', וראה שביל אחד מן הצד, והיה מושב עצמו: "באשר שאני הולך כליכך זמן רב 'במדבר' ואני יכול למצאה, אלך בשביל הזה, אולי אבוא למקום ישוב!" - והיה הולך זמן רב וכו'.

וישב עצמו: שבודאי בשוב לא נמצא 'הר של זהב' ומבצר של מרגליות, כי הוא בקי במפת העולם, ועל-כן אלך אל המדבריות, והלך לבקשה 'במדבריות' כמה וכמה שנים וכו'.

אחר-כך ראה אדם גדול מאד, שאינו אנושי בכל וכו', ואותו האיש שאל אותו: "מי אתה? ואמר לו: "אני אדם". ותמה ואמר: "שזה כליכך זמן שאני בה'מדבר', ולא ראיתי מעולם בכאן אדם" וכו'. - אמר לו האדם המשנה: "הנה 'במדבר' נמצא שם אחי, והוא ממונה על כל העופות, ואולי יודעים הם" וכו'. - והלך כמה שנים לבקשו, ומצא שוב אדם גדול מאד כנ"ל וכו'. - אמר לו: "להלך 'במדבר' נמצא שם אחי שממונה על כל הרוחות וכו', אולי יודעים הם". והלך כמה וכמה שנים לבקשו, ומצא אדם גדול גם-כן וכו'.

ה. ספורי מעשיות, מעשה י מעברגער ועני - ובא
 רוח-סערה גדולה, ונשא הספינה (עם בן העברגער) אל ספר
 אחד שהיה שם 'מדבר' וכו'. והלך הבחור (בן העברגער)
 'במדבר', והיה הולך והולך עד שנתרחק מן הספר, ורצה
 לשוב ולא יכול, וכל מה שרצה לשוב, נתרחק יותר ויותר, עד
 שראה שאי-אפשר לו לשוב, ויילך באשר ילך. והלך שם
 'במדבר', והיה בידו קשת שהיה מציל עצמו נגד החיות-רעות
 שבמדבר, ומצא שם איזה דברים לאכל, והיה הולך והולך,
 עד אשר יצא מן המדבר, ובא אל מקום ישוב וכו'.

ונתישב לשוב ולחזור למקומו אל המדבר שהיה בו, ושם
 יבלה ימי חייו וכו', והגיע לשם וכו'. ונספס אצלו: ישב שם
 במדבר ויבלה שם ימי חייו, כפי מה שערך בדעתו חיות האדם
 בעולם-הזה, נחקר בדעתו, שטוב לבלות כאן מספר ימיו!

ובא רוח-סערה ונשא הספינה (עם הבת-קיסר) וכו', ובאו אל אותו
 הספר שהיה 'מדבר', שהיה שם הבחור הנ"ל. - והיא (הבת-
 קיסר) הלכה וכו', עד שהגיעה אל המקום שהיה יושב שם הבחור
 הנ"ל וכו', ולא הפירו זה את זה וכו', וישבו שם שניהם וכו'.

והיה הולך הקיסר ובא על הים, ונשא גם-כן הרוח את
 הספינה אל המדבר הנ"ל שיושבים שם השנים הנ"ל (הבחור
 בן העברגער ובתו היפת-תאר), ולא הפירו זה את זה וכו'. - וישבו
 שם אלו (שלשה) הנ"ל יחד וכו', והבחור הנ"ל היה מוכיח להם:
 "שפאן טוב לבלות ימי חייהם" וכו'.

והבחור הנ"ל היה דרבו לילך בכל יום ועשה לו סימן
 בשלשה אילנות, כי היה שם אלפי אלפים אילנות, ובקש
 שם הכתב (של הבת-קיסר) וכו', וכשהיה חוזר משם היה בא עם
 עינים בכבדות כשבקש ולא מצא. שאלו אותו: מה אתה מבקש
 באלו האילנות, ואחר-כך אתה חוזר ועיניך בכבדות! השיב
 להם וספר להם כל אותו המעשה: שבת-הקיסר שלחה לו
 כתב וכו', וטמן אותו באלו אילנות, ובא רוח-סערה וכו', כנ"ל,
 ועתה הוא מבקש אולי ימצא. אמרו לו: למחר פשתלך
 לבקש, נלך גם-כן עמה, אולי נמצא אנהנו אותו הכתב
 וכו'. והלכו הם עמו גם-כן.

ומצאה הבת-קיסר הכתב באילן, וראתה שהוא כתב-ידה
 ממש וכו', והחזירה לו הכתב וכו', והיה ביניהם שמחה גדולה
 וכו'. - והלכו אלו השלשה יחד, ושכרו להם ספינה ובאו אל
 המדינה שיושבת שם הקסרית וכו' - והיתה החתנה
 והשמחה בשלמות, והמלוכה והקסרית קבלו הזוג הזה
 ומלכו בכפא.

ו. חיי מוהר"ן רלה - אני צריך תמיד לפנות הדרך
 במקום שהיה תהו ומדבר, לעשות שם דרך, לקצץ משם
 כל המעכבים שם את הדרך, וצריכים לקצץ שם אילנות
 הגדלים שם מאלפים שנים, ולהיות הולך ושוב אנה ואנה
 לקצץ ולחזר ולקצץ, כדי שיהיה הדרך פנושה לרבים,
 שיוכלו רבים לילך באותו הדרך.

ז. חיי מוהר"ן רמ - אני דומה כמי שהולך יומם וליילה
 במדבר, וחותר ומבקש לעשות ממדבר ישוב, כי בכל
 אחד מכם בלב מדבר שממה מאין יושב, ואין שם מדור
 לשכינה, ואני חותר ומבקש בכל עת לעשות איזה תקון

ומקום בלבבכם להיות שם מדור לשכינה. הלא כמה
 יגיעות צריכין לעשות מאילן סרק עב שקורין 'דעמב',
 לעשות ממנו פלים יפים וראויים לתשמיש אדם, כמו-כן
 ממש יגיעות כאלו צריך אני ליגע את עצמי עם כל אחד מכם
 לעשות עמו איזה תקון.

ח. חיי מוהר"ן תיא-תיב - פשעוסקים בספרים אלו
 (המפרשים את התורה על-פי דרכי המחקרים) אין מוצאין בהם דבר
 קדשה, והוא כמו הולך במדבר שמים שאין מוצאין עם
 מי לפגע. - וזה שהוא ז"ל בעצמו היה מעין לפעמים
 באלו הספרים, הוא בחינת "סוד שהלכו ישראל במדבר"
 שהוא מקום הסטרא-אחרא. ואיתא בזהר-הקדוש (תרומה
 קנז): "שבשביל זה הלכו ישראל במדבר, כי הם דרכו על
 הסטרא-אחרא בהליכתם שם". ובכונה זו הוא מעין בהם
 בספרים אלו שהם בחינת 'מדבר', והבו. אבל לנו הוא אסור
 גדול מאד להביט בספרים של חקירות הנ"ל.

גם עין בהתורה 'בא אל פרעה' (ח"א סד): שמבאר שם גדל
 האסור לכנס בחקירות, פי נמשכין מחלל-הפנוי וכו', ושם
 מבאר: שהצדיק הגדול מאד צריך דיקא לעין בהם, כדי
 להעלות משם הנשמות שנגפלו לשם.

"שאו את ראש כל עדת בני ישראל למשפחתם לבית
אבתם במספר שמות כל זכר לגלגלתם" (במדבר א, ב)

ט. ח"א קא - כל מה שאדם משיג בשכלו, הוא בחינת
 אנפין נהירין. ומה שאינו משיג, הוא בחינת אנפין חשוכין.
 ועל בן כשזוכה לעין בתורה, עד שמשיג חכמות התורה,
 בחינת אנפין נהירין, אז נכנעין המדות והתאוות של העכו"ם,
 בחינת אנפין חשוכין. וזהו בחינת (דברים לב, ח): "יצב גבלת
 עמים למספר בני ישראל". למספר, הוא לשון 'ספיר
 ונהיר'. בחינת (שמות כד, י): "לבנת הספיר". הינו אחר 'אנפין
 נהירין', שהם בחינת "מספר בני ישראל", אחריהם "יצב
 גבולות עמים", שהם בחינת 'אנפין חשוכין'.

"ויהיו כל הפקדים שש מאות אלה ושלשת אלפים
וחמש מאות וחמשים"; "אלה פקודי בני ישראל וכו'
שש מאות אלה ושלשת אלפים וחמש מאות וחמשים"
 (במדבר א, מו; ב, לב)

י. ח"א יד, ג - אי-אפשר לבוא להתעוררות התשובה, הן
 לרשעי ישראל הן לגרים, אלא על-ידי התורה שמאירין להם
 אל מקום שהם שם. כי התורה הם ששים רבוא אותיות,
 כנגד ששים רבוא נשמות, ויש לכל הנשמות שרש למעלה
 במחשבה דקדשא בריך הוא, כי ישראל עלו במחשבה תחלה'
 (בראשית-דבא א, ד).

וכשנתעוררים הנשמות על-ידי אותיות התורה שהוציא מפיו
 ומתנוצצים זה לזה, זה בחינת 'זווג' שזה מקבל הארה מזה.
 ועל-ידי הזווג של התנוצצות הנשמות שבמחשבה נבראים
 נשמות גרים. גם הפושעי-ישראל יש לו אחיזה ושרש
 במחשבה עליונה, ועל-ידי ההתנוצצות, התנוצץ גם שרש
 נשמתו בין שאר השרשים, ומגיע הארה לזה הפושעי-ישראל
 משרש נשמתו, ועל-ידי הארה הזאת חוזר בתשובה.

יא. ח"א רעג - יש בני עליה גדולים מאד, שמולידים נשמות שהם למעלה מהנשמות המתלבשים בבנים הנולדים בעולם, פי כל הנשמות שבעולם הם ששים רבוא, ואף שיש יותר, הם רק מהתחלקות הניצוצות, אבל בכלל הם רק ששים רבוא.

ואלו הנשמות הנ"ל הם למעלה מששים רבוא נשמות שבה העולם, פי אינם ראויין לכל להתלבש בזה העולם. וזה בחינות 'בני משה' שכתוב בהם (דברים קמ"א כג, ז): "ובני רחביה רבו למעלה", ודרשו חז"ל (ברכות ז): "למעלה מששים רבוא", פי לא היו נחשבים בכלל הששים רבוא, פי היו למעלה מהם.

[בחינות הר"ן יד: 'בניו של רבנו ז"ל, הם בחינת למעלה מששים רבוא נשמות ישראל, פמוכן בלקוטי מוהר"ן ח"א רע"ג. ובשביל זה עבר עליהם מה שעבר, המקום ירחם עליהם להבא].

יב. ח"ב א, א"ב - צריך כל אחד לראות שיהיה לו ממשה על מלאכים, אך צריך לשמור עצמו מאד ולראות שלא יקנאו בו ויפילו אותו חס ושלום. והעצה עליזה: לקשר עצמו עם נשמות ישראל, ועל ידיזה נצול מהם. - זהו שאמר רב עמרם חסידיא אל המלאך (קדושין פא): "אנא בשרא ואנת אש, ואנא עדיפנא מנך". 'בשרא' ראשיתבות: "ששים רבוא בפרס אחד" (שיר השירים רבה א, סה), דהינו בחינת שרשי הנשמות, שעל ידי זה יש לו פח שיהיה לו ממשה על המלאכים, בחינת: אנא עדיפנא מנך.

יג. שיחות הר"ן צא - סגלה להתמדה! להזהר לבלי לדבר על שום איש ישראל. כמו כשהפלה היא יפה אזי האהבה בשלמות, כמו כן התורה נקראת פלה, וכל אחד מישראל יש לו אות בתורה, פי ששים רבוא אותיות התורה בנגד ששים רבוא נשמות ישראל. וכשיש חסרון באחד מישראל, נמצא שיש חסרון בתורה ששם שרש נשמות ישראל. אבל כשיזהר מלדבר על שום ישראל, ולבלי למצא שום חסרון בשום ישראל, נמצא שאין בהתורה שום חסרון ומום, אזי בודאי יאהב את התורה מאד. ואזי יתמיד בלמוד התורה מגדל האהבה.

יד. שיחות הר"ן קעו - רבנו ז"ל אמר: איני יכול לישן, מחמת שקדם השנה באים ועומדים לפני כל הששים רבוא אותיות של התורה.

טו. שיחות הר"ן קפה - רבנו ז"ל אמר: שהוא יודע כל שרשי נשמות ישראל. - ומתחלה אמר: שיודע אותם מתורה שבכתב. ואחר איזה זמן אמר: שכבר זכה לידע את שרשי הנשמות ישראל גם מתורה שבעלפה.

"והנו בני ישראל, איש על מחנהו ואיש על דגלו לצבאתם" (במדבר א, נב)
כמו שיש ארבעה דגלים, כך יש ארבע תות בישראל חלוקים באיזה מנהגים, 'ספרד' אשכנז' קטלוניא' אטליא, וכל אחד ישאר בדגלו לנהג מנהגו, ואלו ואלו דברי אלקים חיים. (שלה תקדוש בפרשתך על הפסוק ב, ב): "איש על דגלו באתת לבית אבתם" - בשם האר"ז, שער הכונות דרושי עלינו לשבח א) - [ובח"א תורה ט, ב: "כל שבט ושבט יש לו נחיה מיוחדת ושער מיוחד לכנס דרך שם תפלתו"]

טז. ח"א לד, ד - יש בכל אחד מישראל, דבר יקר שהוא בחינת נקדה, מה שאין בחברו, כמעשה דאבני ואבא אמנא (תענית כ"א): "שהשיבו לו, לא מצית למעבד פעבדא דאבא אמנא" וכו'.

יז. ח"א סה, א - דע: פי יש 'שדה', ושם גדלים אילנות ועשבים יפים ונאים מאד. וגדל יקר יפי השדה וגדוליו אי אפולחריחיק האילנות זה מזה הרחקה הראוי, שלא יבחישי אחד את חברו, שר לספר, אשרי עין ראתה זאת. ואילנות ועשבים, הם בחינת נשמות קדושות הגדלים שם וכו'. והם כלם מבקשים ומצפים על 'בעלי השדה', שיוכל להתעסק בצורך תקונם וכו'. והוא צריך להיות איש אמוד ותקיף, וגבור חיל, וחכם, וצדיק גדול מאד וכו'.

וזה ה'בעלי השדה', הוא משיג ומשתדל תמיד להשקות האילנות ולגדלם, ובשאר תקוני השדה, פי לפעמים צריך להראות למקרב גדול הרחקה גדולה, כדי שלא יבחישי את חברו.

יח. ספורי מעשיות, מעשה ט מחכם ותם - "מה לי בזה? זה מעשה שלו, וזה מעשה שלי! ועוד, למה לנו לדבר מאחרים".

"איש על דגלו באתת לבית אבתם יחנו בני ישראל מנגד סביב לאהל מועד יחנו" (במדבר ב, ב)
בשעה שנגלה הקדוש ברוך הוא על הר סיני, ירדו עמו כ"ב רבבות של מלאכים, והיו כלם עשויים דגלים דגלים, כיון שראו אותו ישראל שהם עשויים דגלים דגלים, התחילו מתאווים לדגלים וכו', ואמר למשה לך עשה אותם דגלים כמו שנתאוו. (במדבר רבה ב, ג).
"איש על דגלו באותות. אליו ארבע משריין דכנסת ישראל וכו', כלא כגוונא דלעילא" [אלו הארבעה דגלים, הם כנגד ארבע מחנות מלאכים של כנסת ישראל שהיא השכינה וכו', כל סדר דגלי השבטים למטה, היו כעין סדר המלאכים שלמעלה. מתוקימדבש]. "מיכאל מימינא, גבריאל משמאלא, אוריאל לקדמיהו, רפאל לאחוריהו, שכינתא עלייהו" [מיכאל מימין, גבריאל משמאל, אוריאל לפניו, רפאל לאחוריהו, השכינה מעליהם. מתוקימדבש].
(זהר במדבר קיח: עין שם באריכות, וגם בזהר בהעלותך קנד.)

יט. ח"ב ה, יא"ב - יש שבא טמאה הידוע חסיושלום עלי ידי עוות המשפט, שהוא בחינת (תהלים קכב, ה): "כסאות למשפט", ששם הוא בחינת אהבה קדושה, בבחינת (שיר השירים ג, י): "מרפבו ארגמן, תוכו רצוף אהבה מבנות ירושלים". וכשנפגם המרפבה על ידי עוות הדין, אזי נופלים משם אהבות נפולות, ועל ידי זה בא חסיושלום החמום והטמאה הנ"ל.

ואין תקון רק על ידי 'קשור המרפבה', שצריכין לקשר המרפבה, בחינת (שיר השירים ג, י): "מרפבו ארגמן", שהם רפאל וגבריאל וכו', שהם מלאכי המרפבה, פמובא (תקוני זהר קכו: - ארגמן דגמ"ו, רפאל, גבריאל, מיכאל, ניריא, ורזא דמלה: "מרפבו ארגמן" וכו'), שצריך לקשרם, לתקן פגם המרפבה הנ"ל, שמשם באין האהבות הנפולות.

ועל-כן קדם השנה נתתקן מקדמונים לומר קשור המרפבה, דהינו: "מימיני מיבאל, ומשמאלי גבריאל" וכו', כי על-ידי קשור המרפבה נצולין מטמאה הנ"ל.

[להבין ענין קשור המרפבה ושיבותם לענין הדגלים בדרכי העבודה, ענין בספר הקדוש 'זעם אלימלך' בפרשתו, בדבור המתחיל 'שאו את ראש'.

"איש על דגלו באתת לבית אבתם יחנו בני ישראל"

מנגד סביב לאהל מועד יחנו" (במדבר ב, ב)

כי על ידי שהם מסובבים בכל ד' רוחות, והשכינה והארון באמצע תל שהכל פונין אליו, יראו כל העמים כי ילכו בשם השם, וזה האות אשר אליו יישירו עיני כל השוכנים בעגול סביב, באמרו רז"ל (תענית לא): "לעתיד יעשה הקדוש-ברוך-הוא לצדיקים מחול בגרעון, וכבודו יתברך באמצע, שנאמר (ויקרא כו, יב): "והתהלכתי בתוכם", כי כל הפניות שהצדיקים פונין, הכל הוא מול פני השכינה, וכן בעולם-הזה וכו'. (כלי יקר על התורה)

כ. ח"א קפג - הצדיקים שבדור הם יושבין בעגול, דהינו סדר ישיבתם שהם יושבים בעולם כל אחד ואחד במקומו, הוא על סדר העגול, ואף שיש שאר בני-אדם ביניהם שפפסיקין ומקלקלין סדר העגול, הם אינו מן הישוב ואינם נחשבים ככלל - ואזי נשארים הצדיקים יושבים בסדר עגול, והקדוש-ברוך-הוא על כלם, והוא בחינת ראש-בית-דין, כי אלו הצדיקים שיושבים בעגול, הם בחינת בית-דין וכו'.

והעקר הוא שיהיה ביניהם אהבה חזקה כל פה, עד שיהיו רואים זה את זה תמיד וכו'. וזה בחינת (סנהדרין לו): 'סנהדרין היתה יושבת בגרעון עגולה, סנהדרין, זה בחינת הצדיקים וכו', וישיבתם בעגול, וכל-זה כדי שיהיו רואין זה את זה כמו שכתוב שם בגמרא.

"ואלה תולדות אהרן ומשה" (במדבר ג, א)

פרש רש"י: ואינו מזכיר אלא 'בני אהרן, ונקראו תולדות משה' לפי שלמדן תורה, מלמד: שכל המלמד את בן חברו תורה, מעלה עליו הכתוב כאלו ילדו' (סנהדרין יט)

כא. ח"א ס, ז - בשעוסק לעורר בני-אדם, צריך לשמור עצמו מתלמידים שאינם הגונים, כדי שלא יהא נדבק בו מהרע שלקחם, שלא יזיק לו. אף אי-אפשר להיות נשמר בעצמו שלא ישמעו תלמידים שאינם הגונים ממנו. ולזה צריך שיהיה למודו וללמד וללמד ולשמר ולעשות, דהינו שעל-ידי למודו עם תלמידו, יהיה כאלו עשאו לחברו, וכאלו עשאו לדברי-תורה. כמו שאמרו רז"ל (סנהדרין צ"ט): "כל המלמד בן חברו תורה, כאלו עשאו וכו', וכאלו עשאו לדברי תורה" וכו'. וכשלומד בכונה זו, אזי השם-יתברך שומר אותו שלא יהיו דבריו נכתבין בכת הזכרון של התלמיד שאינו הגון, רק יהיו נשפחין ממנו.

כב. ח"ב ז, ד - גם ה'תלמיד' הוא בחינת בן, כמו שאמרו רז"ל (סנהדרין צ"ט): "כל המלמד בן חברו תורה, כאלו עשאו" - כי נחשב כאלו עשה את הגוף של ה'תלמיד' גם-כן, כי מקדם לא היה נקרא בשם 'אדם' כלל - מאחר שלא היה בו דעת ולא היה רק דמות אדם. נמצא: שעל-ידי שלמד עמו 'תורה' והכנים בו 'דעת', על-ידי-זה נעשה 'אדם' - על-כן נחשב 'כאלו עשאו' ממש.

כג. ספר המדות, בנים כז - כל המלמד בן חברו תורה, כאלו ילדו' (על-פי סנהדרין יט).

ספר המדות, למוד נה; תשובה ט - המלמד בן חברו תורה, מעלה עליו הפתוב: כאלו עשאו, וכאלו עשאו לדברי-תורה, וכאלו עשאו לעצמו (על-פי סנהדרין צ"ט).

"וימת נדב ואביהוא לפני ה' בהקרנם אש זרה לפני ה'"
(במדבר ג, ד)

כד. ח"א מא - על-ידי רקודין (של מצוה), ששונה יין המשמח, ונמשכין למטה בתוך הרגלין, הינו שמרקד - בזה מגרש החיצונים משם - וזאת התלחבות, הוא "אשה ריח ניחח לה" (ויקרא א, ט).

אבל מי שמרקד בהתלחבות היצר, זה נקרא חטא של 'נדב ואביהוא' שפתוב בהם (ויקרא י, א): "ויקריבו אש זרה". ונדב ואביהוא, הם נצח והוד; והתלחבות שבקדושה נקרא: 'יין המשמח', ואש זרה נקרא: 'יין המשפר', התלחבות היצר - ושם יש חסוּשֵׁלום אחיזה להחיצונים, "אשר לא צוה אתם" (ויקרא שם).

"ושמו אותם איש איש על עבדתו ואל משאיו"
(במדבר ד, יט)

כה. עין לעיל על הפסוק (במדבר א, נב): "איש על מחנהו ואיש על דגלו".

בהפטורה: "והיה מספר בני ישראל,
כחול הים אשר לא ימד ולא יספר" (הושע ב, א)

כו. ח"ב ל - כשבא ספר חדש לעולם, וזה מבאר אצלנו (ח"א רסב): "שיש חדושים שנעשין על-ידי דמעות", אזי אלו הדמעות של החדושים, שממם נעשה הספר החדש, הם עומדים בנגד גזרות האמות, ומבטלין. כי כל כחם היא מן הדמעות של עשו, ועל-כן פשיש אלו הדמעות הנ"ל, הם עומדים בנגדם ומבטלין.

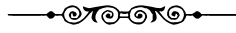
וזה אותיות 'בכיה', ראשי-תבות: "בני ישראל כחול הים" (הושע ב, א) - מה חול הים מגן מן גלי הים, שלא ישטפו העולם, כן בני-ישראל מגן עליהם הבכיה והדמעות בנגד גזרות האמות. וזה (הושע שם): "והיה מספר בני ישראל כחול הים", 'מספר' הינו 'מספר', משם 'בני-ישראל כחול הים', הינו בכיה ודמעות של החדושים שבספר שמגן עליהם.

כז. ספר המדות, 'ספר' ח"ב ד - כשנדפס איזהו ספר חדש, על-ידי-זה - הבכיה שעל-ידו נתחדש זה הספר בבחינת (תהלים קב, י): "ושקני בבכי מסכתי", הבכיה הזאת נתגבר בנגד גזרותיהם של האמות, שלא יתגברו עלינו. גם עקר כח ממשלתם אינו אלא בבכיה של עשו, וסימן לדבר (הושע ב, א): **והיה מספר בני ישראל כחול הים.**

[מותרני ז"ל צין ללקוטי-מוהר"ן הנ"ל. והרב מטשעהרין ז"ל צין למדרש (במדבר-רבה ב, יג): "דבר-אחר: ויהיה מספר בני ישראל - אמר רבי ברכיה הכהן ברבי: והיה מספר הסופר כמספר התורה". וצין לפרוש המ'נות-כהונת' שם, עיך-שם].

בהפטורה: "וארשתיך לי באמונה וידעת את ה'" (הושע ב, כב)
כח. שיחות הר"ן ריז - העקר לדעת אותו יתברך, הוא רק על-ידי אמונה שלמה, שעל-ידיה דיקא זוכין אחר-כך

לדעת והשגה גדולה בידיעת רוממותו יתברך שמו, וכמו שכתוב (הושע ב, כב): **"וארשתיך לי באמונה וידעת את ה'"**.

פרקי אבות - פרק עשעי

"כל העוסק בתורה לשמה, זוכה לדברים הרבה" (משנה א)

א. ח"א ג - כשלומד שלא לשמה, הינו בשביל שיתקרא רבי, הלמוד אינו בחשיבות כל-כך. - וכשלומד בפילה, חוט של חסד נמשך עליו" (תגיגה יב), ומגן עליו שלא יזיק לו המחשבה הנ"ל.

ב. ח"א יב, א - יעקב הוא הצדיק המחדש חדושין דאורייתא ולומד תורתו לשמה, וטובו גנוז ושמור וצפון לעתיד. ולכן הוא תלמיד-חכם 'שד יהודי', שתורתו להתייחר ולקנטר, ותלמיד-חכם בזה, 'נבלה טובה הימנו' (ויקרא-רבה א, טו). (עין בפנים התורה ענין תורה לשמה ושלא לשמה).

ג. ח"ב עח - כשעוסק בתורה שלא לשמה, אינו מועיל בלמודו לשוב העולם, כי נצרך רק בשביל עצמו. וכשעוסק לשמה, עוסק בשוב העולם.

ספר המדות, ענני 'תורה לשמה' - ואו הלומד תורה לשמה, משים שלום בפמליא של מעלה ושל מטה, ומגן על כל העולם בלו, וכאלו בנה פלטרין של מעלה ושל מטה, ומקרב את הגאולה (המתקדשין נט; למוד נד). [ב] על-ידי שישבת אצל צדיק, יזפה ללמוד תורה לשמה (למוד סא). [ג] על-ידי צדקה לשמה, תזכה לתורה לשמה (למוד עח).

"ונהנין מפנו עצה ותושיה בינה וגבורה, שנאמר (משלי ת, יד): 'לי עצה ותושיה אני בינה לי גבורה'" (משנה א)

ד. ח"א ז, ג - בשביל זה התורה 'מתיש כח' (סנהדרין כו); ונקראת 'תושיה', כי הם תרי"ג עטין, כמו שכתוב (משלי ת, יד): **"לי עצה ותושיה", ועצות הם במקום נשואין, בחינת 'זווג המתיש כח'.**

ה. ח"א מא - תלמידי-חכמים נקראים 'עצות', כמו שכתוב (אבות פ"ו מ"א): **"ונהנין מפנו עצה ותושיה".**

"ואומר (שמות לב, טז): 'והלחת מעשה אלקים המה, והמכתב מכתב אלקים, הוא חרות על הלחת', אל תקרא 'חרות', אלא 'חרות' - שאין לה ב'יחורין אלא מי שעוסק בתלמוד-תורה" (משנה ב)

ו. ח"א י, ז-ח - התורה היא בחינת 'ידין' ו'רגלון', פי יש בהתורה 'נגלה' ו'נסתר'. - 'נגלה' הוא בחינת 'ידיים', כמו שכתוב (שירי-השירים ה, ד): **"דודי שלח ידו מן החור". **"מן החור" - הינו: "חרות על הלחת"** (שמות לב, טז),**

שהוא ב'נגלה'. - ו'נסתר' הם בחינות 'רגלון', כמאמר חז"ל (ספח מט: על שירי-השירים ז, ב): **"חמוקי ירכיך" - "מה ירך בסתר" וכו'.**

וזו בחינת 'מ'רדכי' ו'אסתר'. - 'מ'רדכי, מ'ר דרור' (חליו קלט: על שמות ל, כג). 'דרור' לשון 'חרות', הינו בחינת: **"חרות על הלחת", כמו שאמרו רז"ל (ערובין נד. אבות פ"ו מ"ב): **"אל תקרי חרות, אלא חרות" - שהוא בחינת התורה בנגלה. זה בחינת 'ידיים', כמו שכתוב: "דודי שלח ידו מן החור" כנ"ל. - ו'אסתר' הוא בחינת 'רגלים', "מה ירך בסתר" כנ"ל.****

"ואין כבוד אלא תורה" (משנה ג)

ז. ח"א יד, ב-ג - אי אפשר להעלות הכבוד, אלא על-ידי "תורת חסד" (משלי לא, כו), "זהו הלומד תורה על מנת ללמדה" (ספח מט:), פי זה עקר כבודו, כמובא בזהר (יתרו סט): **'בשעתא דשאר עבד' אתין ואודן לקדשא בריך הוא, בדין אסתלק ואתיקר שמא דקדשא בריך-הוא עלא ותתא וכו'. ואי אפשר לקרב את הגרים עם בעלי-התשובה אלא על-ידי תורה וכו'. וזה שאמרו חז"ל (אבות פ"ו מ"א): **"אין כבוד אלא תורה".****

ח. ח"א לז, ה - שרש התורה היא כבוד השם-יתברך, כמו שכתוב (ישעיה מג, יז): **"לכבודי בראתיו" וכו', וכמו שאמרו חז"ל (אבות פ"ו מ"א): **"אין כבוד אלא תורה".****

"ואין טוב אלא תורה" (משנה ג)

ט. ח"א נו, ה - 'זה לעמת זה' (קהלת ז, יד) - מלכות הרשעה 'המ'רעמלק', הוא כנגד מלכות דקדשה, כמו שכתוב (במדבר כד, כ): **'ראשית גוים עמלק'. פי מלכות דקדשה, הוא (במדבר י, כח): **'מאסף לכל המחנות' דקדשה. ומלכות דס'טרא-אחרא, הוא מאסף ממוז, ומתגבר ב'תאות ממוז', כדי לתפס על-ידיה כל ניצוצי הקדשה וכו'.****

וזו שאמרו חז"ל (מגלה י: - על הפסוק בקהלת ב, כו): **'פי לאדם שטוב לפניו נתן חכמה ודעת' - 'זה מ'רדכי' ו'לחוטא נתן ענין לאסף ולכנוס' - 'זה המן'. 'טוב לפניו', בחינת התורה, פי (אבות פ"ו מ"א): **"אין טוב אלא תורה"; הינו: ש'מ'רדכי, מלכות דקדשה, נתן לו חכמה ודעת, ומוציא מ'המן' מלכות דס'טרא-אחרא, שהוא מאסף ממוז - כל העשירות וכל הניצוצות הקדושים.****

י. ח"א עד - צריך כל אדם לילך מקטנות לגדלות, ולהמתיק הדין שבא מבחינת מחין דקטנות. וכשבא

לבחינת מחין דגדלות, זהו בחינת (בראשית ג, ז): "ותפקחנה עיני שניהם", ופרש רש"י: "על שם החכמה נאמר". פי עקר ההמתקה הוא על־ידי חכמה, בחינת מחין דגדלות, דהינו על־ידי ידיעת התורה. פי ה'תורה' נקראת 'אור', בחינת (משלי ו, כג): "ותורה אור", וכמו שפתוב (בראשית א, ד): "וירא אלקים את האור כי טוב", "ואין טוב אלא תורה" (אבות פ"ו מ"ג). הינו: פי ה'תורה' היא בחינת 'אור', הפך ה'חשך' שהוא בחינת 'דין' - פי על־ידי ידיעת התורה, נמתק הדין.

יא. ח"א פד - איתא בזהר הקדוש (נשא קכג): "ולא תשפח יום דלית בה טוב וכו'. וכל יומא אית לה גדר מלבר דלא יעול כל בר נש לההוא טוב וכו', כמאן נחשים ועקרבים מבלבלין מחשבתה דלא יעול לאתר דלאו דיליה. אבל מאן דאיהו טוב, כל איכין נטירין אנון למימרה, וקטגור נעשה סגור, ויעלון לה לטוב הגנוז וכו'. "ואין טוב אלא תורה" (אבות פ"ו מ"ג).

וכשארם רוצה להגות ולחשב בתורה, הינו ברזין דאורייתא, אנון נטירין ונחשים ועקרבים מבלבלין מחשבתה, וכשרוצה וחושק עד מאד, ופותחין לו, כנ"ל בזהר הקדוש, אזי כל יום ויום אצלו גדול עד מאד, פי רואה ומשיג הטוב הגנוז, הינו רזין דאורייתא, השך לאותו היום.

"כך היא דרבה של תורה: פת במלח תאכל, ומים במשורה תשתה, ועל הארץ תישן, וחיי צער תחיה, ובתורה אתה עמל. אם אתה עשה כן אשריך וטוב לך, אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא" (משנה ד)

יב. ח"א נ, א - יש נשמה בעולם, שעל־ידיה נתגלה באורי ופרושי התורה, והיא מסבלת ביסורין: "פת במלח תאכל, ובמים במשורה תשתה, פי כך דרבה של תורה" (אבות פ"ו מ"ד). וכל מפרשי התורה מקבלין מזאת הנשמה, וכל דבריה בגחלי אש, פי אי אפשר לקבל ולשאב מימי התורה, אלא מי שדבריו בגחלי אש, בבחינת (ירמיה כג, כט): "הלוא כה דברי באש".

יג. שיחות הר"ן שח - אין מקום לברח מהעצבון והדאגות המקצרים ומכלים ימי האדם, פי אם אל השם יתברך ואל התורה. וכבר דברנו: שזהו מה שאמרו רז"ל במשנה (אבות פ"ו מ"ד): "כך הוא דרבה של תורה, פת במלח תאכל, ומים במשורה תשתה, ועל הארץ תישן, וחיי צער תחיה, ובתורה אתה עמל. אם אתה עושה כן אשריך וטוב לך. אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא". ומקשין: איך שיש 'אשריך בעולם הזה' מאחר שצריך לסבל עמל כזה לאכל פת במלח וכו'? וכבר מבאר באיזה ספרים איזה תרופים דחוקים בדרך דרש.

אבל באמת מי שיש לו עינים וכל להסתכל בעיני עולם הזה באמת, מי שזכה לינק באמת מתורתיו ושיחותיו ומעשיותיו הנוראים של רבנו הקדוש והנורא צוק"ל, אצלו מבאר המשנה בפשיטות גמור. ויכולין להסביר הדבר לכל בר שכל אמתי הבקי קצת בטוב הנהגת העולם. פי כל העשירים והגבירים הגדולים מזדים שהעולם הזה מלא יגונות ויסורים וכו'. על־כן אין מקום לברח מיסורי עולם הזה וכו', פי אם אל התורה. פי כל מי שרוצה שיהיה לו טוב בעולם הזה, שיחיה בנחת בלי צער, הוא מלא צרות תמיד. פי כל מה שמקנה לטוב, בא להפך וכו'.

על־כן אין עצה לחיות בנחת, פי אם כשמתרצה באמת להסתפק בתכלית המעוט ולחיות חיי צער, כמו שאמרו שם במשנה הנ"ל: "פת במלח תאכל" וכו', שאז דיקא כשמקבל על־עצמו כל הדחקות וחיי צער ולסבל הכל ולעסק בתורה, כמו שפתוב שם: "ובתורה אתה עמל", אז דיקא יש לו חיות גם בעולם הזה. ואשרי לו גם בעולם הזה. כמו שפתוב שם: "אם אתה עושה כן אשריך בעולם הזה" ודאי, פי לא יהיה לו שום יסורים מפגעי העולם הזה המרבים אצל פלאדם מאד, מאחר שמקבל על־עצמו הפל בשביל התורה, וכל חיותו וטובו הוא התורה שהוא טוב אמתי, ואז בודאי חיו חיים אמתיים, ואשרי לו גם בעולם הזה וכו'.

ובודאי צדקו ונאמנו דברי המשנה הקדושה אפלו על־פי פשוטה, שמי שבוחר לסבל בעולם הזה לאכל פת במלח ומים במשורה ושתה ועל הארץ יישן וחיי צער יחיה, פי אפלו פת במלח ומים במשורה לאו כל אדם זוכה בהרחבה, ועל־כן הוא צריך עס־פליזה לחיות מרצה לחיות חיי צער, אבל פליזה הוא מקבל על־עצמו כדי לעסק בתורה, כמו שפתוב שם: "ובתורה אתה עמל", אז אם עושה כן בודאי "אשריך וטוב לך". "אשריך בעולם הזה" ודאי וכו', לא די שיזכה לעולם הבא שהוא עולם הנצחי שכל העולם הזה אינו עולה כנגדו אפלו פהרף־עין, אף גם בעולם הזה אשרי לו אשרי חלקו וכו'. ולהשומע ינעם בעולם הזה ובעולם הבא.

יד. חיי מוהר"ן פג - המראה שראה רבנו ז"ל השך לתורה ח"א כ: אחד היה שוכב על הארץ וסביבו היו יושבים וכו', ואחר־כך ראיתי והנה איננו וכו'. ושאלתי: מה זה! השיבו לי: שנתקרה ונגוע ופסק מלדבר והפסיקו מלדבר וכו'. - זה שהיה שוכב על הארץ ואחר־כך ראה והנה איננו, והשיבו לו שנתקרה ונגוע. זה בחינת הנשמה המבאר בהתורה הנ"ל (ח"א ט) שהיא מסבלת ביסורין "פת במלח תאכל", ואפשר מרמז על מה שנאמר שם במשנה "ועל הארץ תישן", ואפשר לזה

מְרַמֵּז 'שְׁהִיָּה שׁוֹכֵב עַל הָאָרֶץ וּסְבִיבוֹת הַנֶּ"ל בְּמַה עֲגוּלִים וְכַמָּה בְּלֵי סֹדֵר, כִּי בְּלֵם מְקַבְּלִים מִהַנְּשֻׁמָּה הַנֶּ"ל, כִּי כָּל בְּאוּרֵי הַתּוֹרָה נִמְשָׁךְ עַל-יְדֵיהָ וְכוּ'.

"בְּמַעוֹט סְחוּרָה" (מִשְׁנָה ו)

טו. אֲבִי"ה בְּרוּל; שִׁיחַ-שׁוּרְפֵי-קֹדֶשׁ ח"א תְּרוּלו; ח"ב תְּקַמֵּב - אֶחָד שָׁאֵל לְמוֹהַרְנ"ת ז"ל: "שְׂרוּצָה לְעִזֵּב עֲבוּדָתוֹ בַּחֲנוּת, וּלְבָלִי לְעַסֵּק בְּשׁוּם עֵסֶק פְּרִנְסָה, וְלִשְׁבֵּת רַק עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוּדָה, וְלַעֲבֹד הַשֵּׁם כְּדָבָעִי - וְלַחֲיוֹת עַל נְדָבוֹת!"

אָמַר לוֹ מוֹהַרְנ"ת ז"ל: שְׁלֵא נִכּוֹן הַדְּבָר: "עֲכָשׁוּ לְבָךְ בּוֹעֵר לְעֲבוּדַת-הַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ, הַאֲלֹסְטוֹ דְּעַרְבֵי [אַתָּה אוֹחֵז בְּזֶה]! - אוּלָם אַחֲר־כֵּךְ בְּשִׁתְּפֹל מִזֶּה הַהִתְלַהֲבוּת, וְגַם לֹא יִהְיֶה לָךְ פְּרִנְסָה, מַה תַּעֲשֶׂה אֲז"ל? וְלֹא הַסְּבִים מוֹהַרְנ"ת לְמַחְשַׁבְתּוֹ - אֲלֵא אָמַר לוֹ: "עֲשֵׂה לָךְ שְׁעוּרִים קִדְּם שְׁתַּלְכֵךְ לְחֲנוּת, וְגַם בַּחֲנוּת עֲצֻמָּה תִכּוֹן לָךְ סְפָרִים, וּבַעֲת שְׁלֵא יִהְיֶה לָךְ קוֹנִים תְּלֻמֵּד בָּהֶם! - וּבְכָל רִנַּע שֶׁל פְּנָאִי שִׁיזְדַּמֵּן לָךְ, תִּשָּׁב וְתַהַגֵּה בַתּוֹרָה! - וְתִשְׁתַּוְּקַק וְתִכְסֹף שֶׁהַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ יִסְבֵּב סְבוֹת לְטוֹבָה שְׁתוּכַל לְהַפְטֹר מִהָעֲבוּדָה לְגַמְרִי" וְכוּ'!

וְשָׁמַע לְעֲצָתוֹ וְעָשָׂה כֵן. וְעִזְרוּ הַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ אַחֲר־כֵּךְ וְעָשָׂה לוֹ פְּרִצוֹנוֹ, וְיִכּוֹל הָיָה לְשַׁבֵּת רַק עַל הַתּוֹרָה וְהָעֲבוּדָה (כְּמַדְמָה שֶׁהָאִישׁ הַנֶּ"ל הָיָה רַבֵּי חַיִּים לִירֶסְמֵן הַזְּקֵן).

"בְּמַעוֹט שְׁנָה" (מִשְׁנָה ו)

טז. ח"א רִנַּג - דַּע: שְׁמַעוֹט שְׁנָה' מְמַעַט 'תְּאוּת' נְאוּף. כִּי יֵשׁ 'אִשׁ' בְּאָדָם מִתְחַלֵּת הַתּוֹלְדָה, שְׁמִזְזָה בּוֹעֵרִין בְּאָדָם כָּל הַתְּבַעְרוֹת שֶׁל כָּל הַתְּאוּת וְכוּ', וְעַל-יְדֵי 'מַעוֹט שְׁנָה' - הָאִשׁ הַזֶּה נִחְלָשׁ וְאִין לוֹ כַּח לְבַעַר. אִךְ שְׁמִזִּיק לְהַמְחֹ 'מַעוֹט שְׁנָה'. - וְכֵן רַבּוּי שְׁנָה, כְּשֶׁהָאָדָם מְכַרִּיחַ עֲצָמוֹ לִישֵׁן הַרְבֵּה - גַּם זֶה מַחְלִישׁ וּמְמַעַט הָאִשׁ הַנֶּ"ל, וְגַם זֶה מִזִּיק לְהַמְחֹ. - רַק כְּשֶׁאָדָם יִשּׁוּן בְּמִדָּה פְּרָאוּי, אֲזִי 'תְּאוּת-הַמְשַׁגֵּל בְּתַקְפָּה וְכַחַה, כִּי לֹא נִחְלָשׁ הָאִשׁ הַנֶּ"ל.

(הַעֲרַת מוֹהַרְנ"ת בְּתוֹךְ הַתּוֹרָה: כְּפִי שֶׁהַבְּנֵי מְשִׁיחֵתוֹ - הַכּוֹנֵה: שְׂאִין מוֹעִיל שׁוּם עֲצָה לְמַעַט 'תְּאוּת-נְאוּף' עַל-יְדֵי אֵיזָה תְּחַבּוּלָה - כִּי מִזִּיק לְהַמְחֹ. כִּי הָיָה אֶפְשֵׁר לְהַחְלִישׁ הַתְּאוּת עַל-יְדֵי 'מַעוֹט שְׁנָה' אוֹ רַבּוּי שְׁנָה, אֲבָל שְׁנִיחָם מִזִּיקִים לְהַמְחֹ, עַל-כֵּן אִין חֻקָּה וְאִין עֲצָה כְּנֶגֶד זֶה - רַק לְהַתְחַזֵּק לְהַיּוֹת "גְּבוּר לְכַבֵּשׁ אֶת יָצְרוֹ" (אֲבוֹת פ"ד מ"א) - וְהַשֵּׁם יַעֲזֹר לוֹ לְסַלֵּק 'תְּאוּת זֹאת' מֵאֵתוֹ).

"גְּדוּלָה תּוֹרָה שֶׁהִיא נוֹתֶנֶת חַיִּים לְעֹשִׂיהָ בְּעוֹלָם-הַזֶּה וּבְעוֹלָם-הַבָּא, שְׁנֵאמַר (מִשְׁלֵי ד, כב): 'כִּי חַיִּים הֵם לְמַצְאֵיהֶם וּלְכָל בְּשָׂרוֹ מִרְפָּא, וְאוֹמַר (שִׁם ג, ח): 'רְפָאוֹת תִּהְיֶי לְשָׂרְךָ וְשִׁקּוּי לְעַצְמוֹתֶיךָ'" (מִשְׁנָה ז)

יז. כּוֹנְבֵי אוֹר, שִׁיחוֹת-וְסִפּוּרִים יב - רַבּוּי ז"ל עוֹרֵר אִישׁ אֶחָד בְּרֵי אוֹרֵיךְ עַל הַתְּמַדַּת הַלְמוּד, בְּזֶה-הַלְשׁוֹן:

"שְׁפַתֶיךָ לֹא תִשְׁבַּתְנָה, הַתּוֹרָה תְּרוּה אוֹתָךְ, הַתּוֹרָה תְּחַזֵּק אוֹתָךְ" [דִּי לִיפֵן זָאֵלן דִּיר נִישְׁט צוֹ שְׁטִיין, דִּי תּוֹרָה וְנֵעַט דִּיר קוֹיִקוֹ, דִּי תּוֹרָה וְנֵעַט דִּיר שְׁטאַרְקֵן]. **"הַתּוֹרָה מַעֲשֶׂרֶת"** [דִּי תּוֹרָה מַאֲכֵט רִיידָ].

"בְּשַׁעַת פְּטִירְתּוֹ שֶׁל אָדָם, אִין מְלוּיִן לוֹ לְאָדָם לֹא כֶסֶף וְלֹא זָהָב וְלֹא אֲבָנִים טוֹבוֹת וּמְרַגְלִיוֹת, אֲלֵא תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים-טוֹבִים בְּלִבָּה, שְׁנֵאמַר (מִשְׁלֵי ו, כב): 'בְּהַתְּהַלְכְּךָ תִּנְחָה אוֹתָךְ, בְּשִׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עַלְיָךְ, וְהַקִּיצוֹת הִיא תְּשִׁיחֶךָ. 'בְּהַתְּהַלְכְּךָ תִּנְחָה אוֹתָךְ, בְּעוֹלָם-הַזֶּה. 'בְּשִׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עַלְיָךְ, בְּקִבְרֶךָ. 'וְהַקִּיצוֹת הִיא תְּשִׁיחֶךָ, לְעוֹלָם-הַבָּא (מִשְׁנָה י)

יח. ח"ב יב - כְּשֶׁאָדָם הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ אוֹ כְּשֶׁהוֹלֵךְ בְּדַרְכִים בְּרוּחָנִיּוֹת, אֲזִי הַתּוֹרָה הוֹלֶכֶת לְפָנָיו, בְּבַחֲיָנוֹת (מִשְׁלֵי ו, כב): "בְּהַתְּהַלְכְּךָ תִּנְחָה אוֹתָךְ", כִּי יֵשׁ בְּזֶה כְּמָה בַּחֲיָנוֹת, כִּי כָּל אֶחָד לְפִי תוֹרָתוֹ. וְלִפְנֵי כָּל תּוֹרָה יֵשׁ בַּחֲיָנוֹת סְפָקוֹת הַנֶּ"ל, כְּגוֹן בַּחֲדוּשֵׁי-תּוֹרָה, קִדְּם שְׁמַחְדָּשִׁין יֵשׁ כְּמָה סְפָקוֹת וּבְלִבּוּלִים קִדְּם שְׁמַבְרֵר וּמְלַבֵּן הַדְּבָר פְּרָאוּי. בַּחֲיָנָה (בְּרֵאשִׁית ב, ט): "עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע", בַּחֲיָנָה נִגְהַ. וְכַשְׁמֻגִיעַ אֵל הַתּוֹרָה בְּעַצְמָה, זֶה בַּחֲיָנָה (שִׁם): "עֵץ הַחַיִּים" וְכוּ'.

יט. שִׁיחוֹת הַר"ן נא - עֲנָה וְאָמַר: אוֹ שְׂצָרִיכִין לָזֶה רְחֻמָּנוֹת מִהַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ, אוֹ יִגִּיעוֹת וְעֲבוּדוֹת, אוֹ שְׁנִיחָם! קִדְּם שְׂזוּכִין שְׁיַעֲמֵדוּ וְיִשְׁקֻטוּ שְׁמַרֵי הַמְּחֹ לְמִטָּה, עַד שְׁלֵא יִרְצָה שׁוּם דְּבָר בְּעוֹלָם וְיִהְיֶה הַכָּל שׁוּה אֲצֻלוֹ. "בְּהַתְּהַלְכְּךָ תִּנְחָה אוֹתָךְ בְּשִׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עַלְיָךְ וְהַקִּיצוֹת הִיא תְּשִׁיחֶךָ" (מִשְׁלֵי ו, כב), הִינּוּ שֶׁהַכָּל שׁוּה וְאִין שׁוּם חֲלוּק, בֵּין הָעוֹלָם-הַזֶּה, וּבֵין הַקִּבְרֶה, וּבֵין הָעוֹלָם-הַבָּא. כִּי "בְּהַתְּהַלְכְּךָ תִּנְחָה אוֹתָךְ", הַתּוֹרָה. וְכֵן "בְּשִׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עַלְיָךְ", שְׁשֵׁם בְּקִבְרֶה גַם-כֵּן הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ וְהַתּוֹרָה, וְכֵן "וְהַקִּיצוֹת" לְעוֹלָם-הַבָּא וְכוּ' (אֲבוֹת פ"ו מ"י).

כִּי מֵאַחַר שְׂאִין לוֹ שׁוּם תְּאוּת וְרִצּוֹן כָּלֵל רַק לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ וְלְהַתּוֹרָה, נִמְצָא שֶׁהַכָּל שׁוּה אֲצֻלוֹ, בֵּין בְּעוֹלָם-הַזֶּה בֵּין בְּקִבְרֶה בֵּין בְּעוֹלָם-הַבָּא, בְּכָלֵם הוּא דְּבוּק רַק בְּהַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ וּבְהַתּוֹרָה. - כִּי מִי שְׁמַקְשֵׁר בְּעוֹלָם-הַזֶּה, יֵשׁ חֲלוּק בֵּין הָעוֹלָם-הַזֶּה שֶׁהוּא רַחֲבַת יָדִים, וּבֵין הַקִּבְרֶה שֶׁהוּא מְקוּם צַר, וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה. אֲבָל מִי שֶׁנִּזְדַּבְּךְ מִזֶּה וְאִין לוֹ שׁוּם שְׁמַרִים בְּמַה, הַכָּל שׁוּה אֲצֻלוֹ.

כ. עָלִים לְתוֹרָפָה, ג תּוֹרָמָה תְּקַצָּה - צְרִיכִין לְקַבֵּעַ תּוֹרָתוֹ וְשִׁיחוֹתָיו הַקְּדוּשִׁים בְּלֵב כָּל-כֵּךְ, עַד אֲשֶׁר אֲפָלוּ אַחַר מְאֵה שָׁנִים כְּשִׁיגִיעַ הַעֵת לְכַנֵּס בְּקִבְרֶה וְלְשַׁכַּב שָׁם, גַּם שָׁם יִחְיֶה אֶת עֲצָמוֹ בְּדַבּוּרֵי הַקְּדוּשִׁים, וְכֵן לַעֲת הַתְּחִיָּה וְלַנְּצִיחָה, וְלִקְיָם (אֲבוֹת פ"ו

מ"י; משלי ו, כב): "בהתהלךך בעולם יהיה תנחה אותך, בשכבך בקבר תשמר עליך, והקיצות וכו'."

"חמשה קנינים קנה לו הקדוש-ברוך-הוא בעולמו, ואלו הן: תורה קנין אחד, שמים וארץ קנין אחד, אברהם קנין אחד, ישראל קנין אחד, בית-המקדש קנין אחד. (משנה יא)

כא. ח"א טו, א"ב ג' ד'ו - לטעם טעם אור הגנוי, סודות התורה שיתגלה לעתיד, צריך להעלות מדת היראה לשרשה. - ובמה מעלין את היראה? בבחינת 'משפט', שישפט וידין בעצמו כל עסקיו, ובזה יסיר מעליו כל הפחדים, ויעלה בחינת יראה ברה ונקיה. - ושרש היראה הוא דעת. - וכשמגיע לבחינת דעת, זוכה להשגת התורה. ויש שני בחינות תורה: נגלה ונסתר. לנסתר אינו זוכה אלא לעתיד-לבוא, אבל בזה העולם זוכה לנסתר על-ידי תפלה במסירת-נפש, ולתפלה זוכה על-ידי תורה שבנגלה.

וזה בחינת (אבות פ"ו מ"א): "חמשה קנינים שקנה בעולמו." - "תורה קנין אחד" - זה בחינת 'תורה שבנגלה'. "שמים וארץ קנין אחד" - זה בחינת 'העלאת היראה לדעת'. 'ארץ' זה בחינת יראה, ו'שמים' זה בחינת דעת, 'חבור' בחינת 'שמים, אש ומים מחברין יחד' (תגינה יב). "אברהם קנין אחד" - זה בחינת 'תפלה', בחינת 'חסד', בחינת 'אברהם', פי כשאנו קוראין להקדוש-ברוך-הוא בתארים של בשר-ודם והוא נמצא לנו בכל קראנו אליו, זה חסד השם-יתברך. "ישראל קנין אחד" - זה בחינת 'משפט' המעלה את היראה, כמו שפיתוב (תהלים קמז, יט): "חקיו ומשפטיו לישראל." "בית-המקדש קנין אחד" - זה בחינת 'סתרי אורייתא' שזוכין להם על-ידי התפלה שהיא בחינת אברהם. ובית המקדש הוא בחינת 'סתרי אורייתא'.

"כל מה שברא הקדוש-ברוך-הוא בעולמו, לא ברא אלא לכבודו, שנאמר (ישעיה, מג, יז): כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו וכו'. (משנה יב)

כב. ח"א לז, א - עקר הבריאה היא - בגין דישתמודעין לה" (זהר בא מב), כמו שפיתוב (ישעיה מג, יז): "לכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו."

כג. ח"א לז, ה'ז - ה'זהירו בזקן ששכח תלמודו מחמת אנסו" (סנהדרין צג), ה'זהירו לכבודו, שעל-ידי הכבוד, יתבטל ממונו השכחה, ויתגלה הנפש הינו זכרון התורה, פי שרש התורה היא כבוד השם-יתברך, כמו שפיתוב (ישעיה מג, יז): "לכבודי בראתיו וכו', וכמו שאמרו חז"ל (אבות פ"ו מ"ג): "אין כבוד אלא תורה."

וזהו פרוש (סנהדרין שם): "ה'זהירו בבני עם-הארץ שמהן תצא תורה", שבני עמי-הארץ הם נפשות יקרות מהנפשות הנכבדות הנעשקות בתוך הטקלא, אלא שהם "בצפריים האחזות בפח" (קהלת ט, יב), מאין אנו יודעים הדר תפארתם,

אלא על-ידי תורתם, כשאנו רואים שהם תלמידי-חכמים, בידוע שיש להם נפש יקרה. ובשביל זה צריך לכבדם, פי על-ידי הכבוד, יתגלה ביותר התורה מהתעלמותה, הינו הנפש, פי שרש הכל הוא הכבוד, כמו שפיתוב (ישעיה מג, יז): "לכבודי בראתיו וכו', והנפש משתוקקת להכלל בו בשרשו. וזה: "ה'זהירו בבני עמי-הארץ לכבדם", כדי שישתוקק התורה שהיא הנפש, להכלל בשרשו שהוא הכבוד, ועל-ידי-זה "מהם תצא תורה".

כד. ח"א עד - תכלית כל העבודות שצריך האדם לעבד את הבורא-יתברך, הוא רק כדי שיתגלה כבודו, כמו שפיתוב (ישעיה מג, יז): "לכבודי בראתיו וכו'."

כה. ח"א צד - כל העולמות לא נבראו אלא בשביל ישראל, דכתיב (ישעיה מג, יז): "לכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו", דהינו 'בריאה' 'יצירה' 'עשייה', לא נברא אלא לכבודי. ו'כבודי' הינו 'ישראל', דכתיב (שמות כה, ח): "ושכנתי בתוכם", ודרשו רז"ל (מוכא בש"ל מסכת תענית): "בתוכו לא נאמר אלא בתוכם", מלמד שהקדוש-ברוך-הוא משרה שכניתו בתוך כל אחד מישראל, נמצא כל אחד מישראל נקרא 'לבוש', ו'לבוש' נקרא 'כבוד', פי רבי יוחנן קרי למאנה מכבודתא" (שבת קיג).

כו. ח"א קב - "כל מה שברא הקדוש-ברוך-הוא לא ברא אלא לכבודו (אבות פ"ו מ"ב), כדי לגלות מלכותו. ועל-ידי-זה נכפפין הקלפות תחת השכינה. ובאיזה ענין נתגלה מלכותו, כשמשפיע רב טוב לישראל, אז מודים כל אחד ואחד כי 'מלכותו בכל משלה' (תהלים קג, יט).

כז. ח"א קעב - עקר אור השם-יתברך הוא הכבוד, פי (אבות פ"ו מ"ב): "כל מה שברא הקדוש-ברוך-הוא לא ברא אלא לכבודו, כמו שפיתוב (ישעיה מג, יז): לכבודי בראתיו וכו'."

כח. ח"ב יב - שרש כל הבריאה הוא הכבוד, פי (אבות פ"ו מ"ב): "כל מה שברא הקדוש-ברוך-הוא לא ברא אלא לכבודו, כמו שפיתוב (ישעיה מג, יז): כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו וכו'. ומאחר שהכל נברא בשביל כבודו יתברך, נמצא שכבודו יתברך הוא שרש כל הבריאה. - ואף על-פי שכל אחד, על-ידי-זה בהבריאה יש חלקים, ובכל חלק וחלק יש בו בחינת כבוד מיוחד, שהוא שרשו. וזה בחינת (אבות פ"ה מ"א): "בעשרה מאמרות נברא העולם וכו', ובכל מאמר ומאמר יש בו בחינת כבוד מיוחד שהוא שרשו, כי הכבוד הוא שרש הכל.

כט. ח"ב עא - כבוד הוא תקון העולם, פי (אבות פ"ו מ"ב): "כל העולם נברא בשביל הכבוד, כמו שפיתוב (ישעיה מ"ג, יז): לכבודי בראתיו וכו', הינו בשביל כבוד השם-יתברך. פי יש כבוד פרטי לכל מאמר ומאמר של 'העשרה מאמרות שבהם נברא העולם' (אבות פ"ה מ"א), אשר בשביל אותו הכבוד היה זה המאמר, שעל-ידי נברא חלק פלוני מהבריאה. פי זה המאמר שבו נברא חלק פלוני מהבריאה, היה בשביל כבוד זה, כדי שיגיע כבוד זה להשם-יתברך, וכן מאמר אחר, וכן כל המאמרות.